

RSC ETA MEMORIA JARDUERA ELIKA Fundazioa

- 2022 -

Índice

A. Zuzendaritzaren Gutuna

B. 2022. urtearen laburpena

1. ELIKA Fundazioaren izaera

- a. RSC politika
- b. Gobernu-organoak
- c. Aliantzak eta interes-taldeak
- d. Prozesuak eta ezagutza-esparruak
- e. Kudeaketa Aurreratuko Eredua

2. Kultura Estrategikoa

- a. Misioa
- b. Ikuspegia
- c. Baloreak
- d. Helburu Estrategikoak
- e. Jardueren laburpena

3. Dimentsio Ekonomikoa

- a. Balioa handitzea
- b. Balantzea eta kontuak

4. Dimentsio soziala

- a. Aditu-taldea
- b. Gizartea eta ingurunea

5. Ingurumen-dimentsioa

- a. Ingurumenarekiko konpromisoa
- b. Ingurumen-jarduna

6. Etorkizuneko erronkak

A. ZUZENDARITZAREN GUTUNA

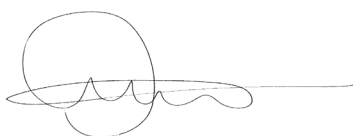
ELIKA Eusko Jaurlaritzak sortu zuen Elikaduraren Segurtasunean hobetzen laguntzeko; izan ere, pertsona kontsumitzaileentzat, eta, oro har, gizartearentzat oso alderdi garrantzitsua da. 2022 honetan, urtebeteko atzerapenarekin, gure 20. urteurrena nahi izan dugun moduan ospatu ahal izan dugu, hau da, ELIKAk Euskadiko elikadura-segurtasunari egin dion ekarpenaren eta Euskadiko elikaduraren balio-katean elikadura-segurtasuneko kultura integratzeko falta zaigunaren balantzea egin dugu, eta, gainera, elikadura-jasangarritasunaren erronka berriei aurre egin diegu. Eta hori gure interes-taldeak bilduta egin ahal izan dugu; bide honetan lagundu digute eta gurekin egon dira. Elkarrekin ibiltzen jarraitzen dugu, eta gero eta helburu hurbilagoak ditugu; izan ere, 2030a oso hurbil dago. Eta hori guztia egiten dugu erakunde aurreratua, lehiakorra, solidarioa, hurbila, eskuragarria eta gure inguru sozialarekin eta ingurunearekin konprometituta gaudelako; halaber, gainera, euskararen, berdintasunaren eta gardentasunaren sustapenarekin konprometituta gaude. Bikaintasunarekin dugun konpromisoaren froga gisa, 2022 honetan EUSKALITek emandako Pertsonen Kudeaketa Aurreratuko Euskal Saria jaso dugu.

2020a urte desberdina eta zaila izan zela adierazi genuen, eta amaitutzat jotzen genuen; hala ere, 2021a uste genuena baino askoz zailagoa izan da, emozioen mendi errusiar bat bizi izan dugulako olatuen ondorioz, eta ez digute etorkizuna argi ikusten utzi. 2022ak berriro ere mugiarazi gaitu gizarte gisa; izan ere, bi urte zail gainditu ditugu, eta zauri asko daude oraindik ere zabalik. Gainera, pentsatzen genuena baino hurbilago gertatzen ari den gerra batek ezustean harrapatu gaitu, eta berriro ere dagoneko ahul dauden gure zimenduak mugiarazi ditu. Arlo emozionalean nekatuta geunden eta 2022ak ez du gehiegi lagundu, baina ezohiko egoeretan bizitzen ohitzen ari gara, pertsonok normaltasuna faltan botatzen dugun arren, eta hori baloratzen ikasi dugu.

Hala ere, bizitza aurrera doa, pandemia hasi baino lehen zeuden arazoek eta Ukrainiako gerrak hor jarraitzen dute oraindik eta gure arreta eta erabakitasuna behar dute. Gainera, erronka berriak aurkezten dira, planeta gisa eraldatzen ari gara eta horretara egokitu behar dugu. Erronka horietako bat klima-aldaketa da, gure egungo eredu ekonomikoa eredu ekonomiko jasangarriago baterantz aldatzera behartzen gaituena, horrek nekazaritzako elikagaien sistemarentzako suposatzen duen guztiarekin.

Hala ere, ELIKAk aurten bere erronkak bete ditu, eta egokitzeko beharrezko ahalegina egin du gure sektoreari ekoizpen-sistema jasangarri eta osasungarriagoetarako trantsizioan laguntzeko, bizirik jarraitzen duela bermatzeko. Eta hori guztia, berriro ere, posiblea izan da ELIKAKo taldearen parte diren pertsonen konpromisoari eta ahaleginari esker.

Eta, memoria honen bidez, esker on berezia adierazi nahi diegu gure interes-talde guztiei, hobetzen laguntzeagatik eta gure lana aitortzeagatik.

Stua.: Miren Arantza Madariaga Aberasturi
ELIKAKo zuzendari - gerentea

B. 2022. URTEAREN LABURPENA

2022an, ELIKAk 20 (+1) urteko jarduna ospatu ahal izan du, eta Plan Estrategikoarekin aurrera egiten jarraitzen dugu. Plan hori lerrokatuta dago Garapen Jasangarrirako Helburuekin eta Europako Itun Berdearen eta Baserritik Mahaira Estrategiaren bidez zehaztutako gidalerroekin. Esan dezakegu pandemia osteko lehenengo urtea dela; hala ere, oraindik ere ondorio batzuk pairatzen ari gara. Aurten Errusiak Ukraina inbaditzeagatik gogoratuko da. Egoera horrek krisia sortu du Europan, eta ondorio oso latzak izan ditu elikaduraren sektorean, zuzenean, bi herrialdeetako lehengaiekiko dugun menpekotasunagatik, eta zeharka, gastu energetikoen igoeragatik (Europak menpekotasun handia Errusiako gasarekiko). Horrek guztiak ekoizpen-gastuak eta inflazioa handitu ditu. Hala ere, hasiera batean proposatutako helburuak lortu ditugu, eta gure interes-taldeen gogobetetze-maila mantendu dugu gure produktu eta zerbitzuei esker. Horrez gain, 2022 honetan Estrategiako Kudeaketa Aurreratuaren Euskal Saria jaso dugu.

Gure antolamendu-kulturaren oinarriak dira fundazioaren kudeaketa eraginkorra, arduratsua eta gardena. Halaber, parte hartzen dugu gure ahalmenarekin bat datozen ekintzetan, ekarpen sozial eraginkorra egin badezakegu.

- **Dimentsio ekonomikoa:** ematen dizkiguten baliabideak modu eraginkor eta gardenean kudeatzeko konpromiso irmoa daukagu. Webgunearen bidez, jendearen eskura jartzen ditugu datu ekonomiko guztiak, kanpoko enpresa batek urtero ikuskatutako kontuak argitaratuta.
- **Dimentsio soziala:** fundazio publikoa garen heinean, gizarteari zerbitzua emateko bokazioa dugu, gure pertsonak zaintzen ditugun bitartean, ez bakarrik lan-esparruan, baita esparru sozialean ere. Halaber, gure langileen artean berdintasuna eta euskararen erabilera sustatzeko konpromiso irmoa daukagu. Modu aktiboan parte hartzen dugu GJHak (Basque Country 2030 Agenda) erakundeetan eta euskal gizartearen sustatzen eta txertatzen.
- **Ingurumen-dimentsioa:** gure jarduerak ahalik eta eragin txikiena izan dezan saiatzeko gara, jarduera garatzeko behar ditugun baliabideen kontsumoa murriztuta. Erosketa berdearen irizpideak jarraitzen ditugu eta gure hornitzaileei ere hala egin dezaten eskatzen diegu. Bestalde, ahalik eta hondakin gutxien sortzen dugu eta sortzen dugun hori berrerabili edo birziklatu egiten dugu.

Fundazioak 2022. urtean egindako jarduerari dagokionez, euskal administrazioari eta Nekazaritzako Elikagaien sektoreari eman ohi diegun aholkularitza-zerbitzu eta prestakuntza-eta informazio-produktuen artetik, honako ekintza hauek azpimarra ditzakegu:

- Euskal **administrazioari aholkularitza zientifiko eta tekniko** ematea elikagaien segurtasunaren arloko politikak hedatzeko: aurten, hegazti gripearen 22 fokuekin lotutako alertak ebaluatzeko, kudeatzeko eta komunikatzeko aholkularitza eman da, eta lehen sektoreko ekoizpenaren eremuan esnegintzaren sektorearen kontrol ofizialari Europako Auditoretzari emandako erantzuna koordinatu da. Era berean, Etxaldetik Mahairako 2022-2026 Ikerketa Plan berria egin dugu, eta Elikadura Katearen Kontrol Plan Ofizialean aholkularitza mantendu dugu, 6 lantalde teknikoetan parte hartuz. Bestalde,

Euskal Autonomia Erkidegoan nekazaritzako elikagaien hurbileko salmentari buruzko dekretua prestatzen lan egin dugu. Dekretu hori tramitatzeko fasean dago gaur egun, eta lehen mailako produktuen kantitate txikiak hornitzeko baldintzak jasotzen ditu. Halaber, elikagaien xahuketaren aurkako euskal estrategia dinamizatzen jarraitu dugu eta hainbat ekintza dira azpimarragarri: Euskadiko elikakatean elikagaien xahuketa zenbatekoa den eta zergatik gertatzen den jakiteko diagnostikoa, herritarrei zuzendutako "Janaria ez da botatzen" sentsibilizazio-kanpaina eta Horizon Europeko FOODRUS berrikuntza-proiektuan parte hartzea. Proiektu honek elikadura-sistema zirkularra lantzen du elikagai-galera murrizteko.

- **Elikakateko eragileei laguntza ematea:** gure interes-taldeen 227 eskaera erantzun ditugu. Horien artean daude elikagaien segurtasunari eta elikadura jasangarri eta osasuntsuari buruzko informazio-eskaerak eta zalantzak. Aldi berean, elikagaien segurtasunaren baldintzen ulermena eta aplikazioa errazteko lanabesei eutsi edo hobetu ditugu. Azpimarratzekoak dira legeen inguruko LEGAELIKA datu-base berria, fruta eta barazki freskoen nekazaritzako ustiatzei bideratutako laguntza-planak, elikadura osasuntsua sustatzeko infografiak eta herritarrei zuzendutako materiala elikagaien xahuketa ekiditeko.
- **Gure interes-taldeen prestakuntza:** hainbat gairi buruzko 5 prestakuntza-saio antolatu ditugu: etiketatzea, ikerketa, ekoizpen txikien malgutzea, elikadura-segurtasuna eta biosegurtasuna hegazti-ustiatzeetan. Antolatu ditugun jardunaldiak aurrez aurrekoak izan dira pixkanaka. 2022an hezkuntza-komunitateari zuzendutako prestakuntzan ahalegin berezia egin da. Unibertsitateko ikasleei zuzendutako ikastaroak antolatu dira, hitzaldiak eman dira masterretan, institutuetan eta eskoletan eta graduondoko bi bekadunen tutoretza-lana egin da. Bestalde, beste erakunde batzuek antolatutako 22 jardunaldi eta ikastarotan hizlari gisa gonbidatu gaituzte, elikagaien segurtasunari eta elikadura jasangarri eta osasuntsuari buruz hitz egiteko.
- **Informazioa jakinarazi eta zabaldu.** Informazio eguneratua gure interes-taldeen eskura jartzen jarraitu dugu. Ohiko hainbat formaturen bidez, elikagaien segurtasunari eta elikadura osasungarri eta jasangarriari buruz nazioartean argitaratutako informazioa zabaldu dugu. Horri dagokionez, 2022an 134 albiste eta 83 informazio-material argitaratu ditugu (artikuluak, fitxak, esku-orriak, infografiak, etab.). Argitaratzen dugun informazio guztia ohi bezala eskura daiteke, besteak beste, enpresaren webgunean eta kontsumitzaileei bideratutako atarian. 52.000 erabiltzaile dituzte bien artean. Elikaberri hilabetekariak egun 883 erabiltzaile ditu, eta Twitter, Facebook, Instagram eta LinkedIn sare sozialek 12.106 jarraitzaile dituzte (2021ean baino % 12 gehiago). Komunikabideetan ere gero eta gehiago azaltzen gara. 2022an 58 aldiz azaldu ginen prentsan, irratian eta telebistan. Kopuru horiek guztiek Euskadiko elikagaien segurtasunaren erreferente bilakatzen gaituzte, gure ikuspegiaren definituta dugun bezala.

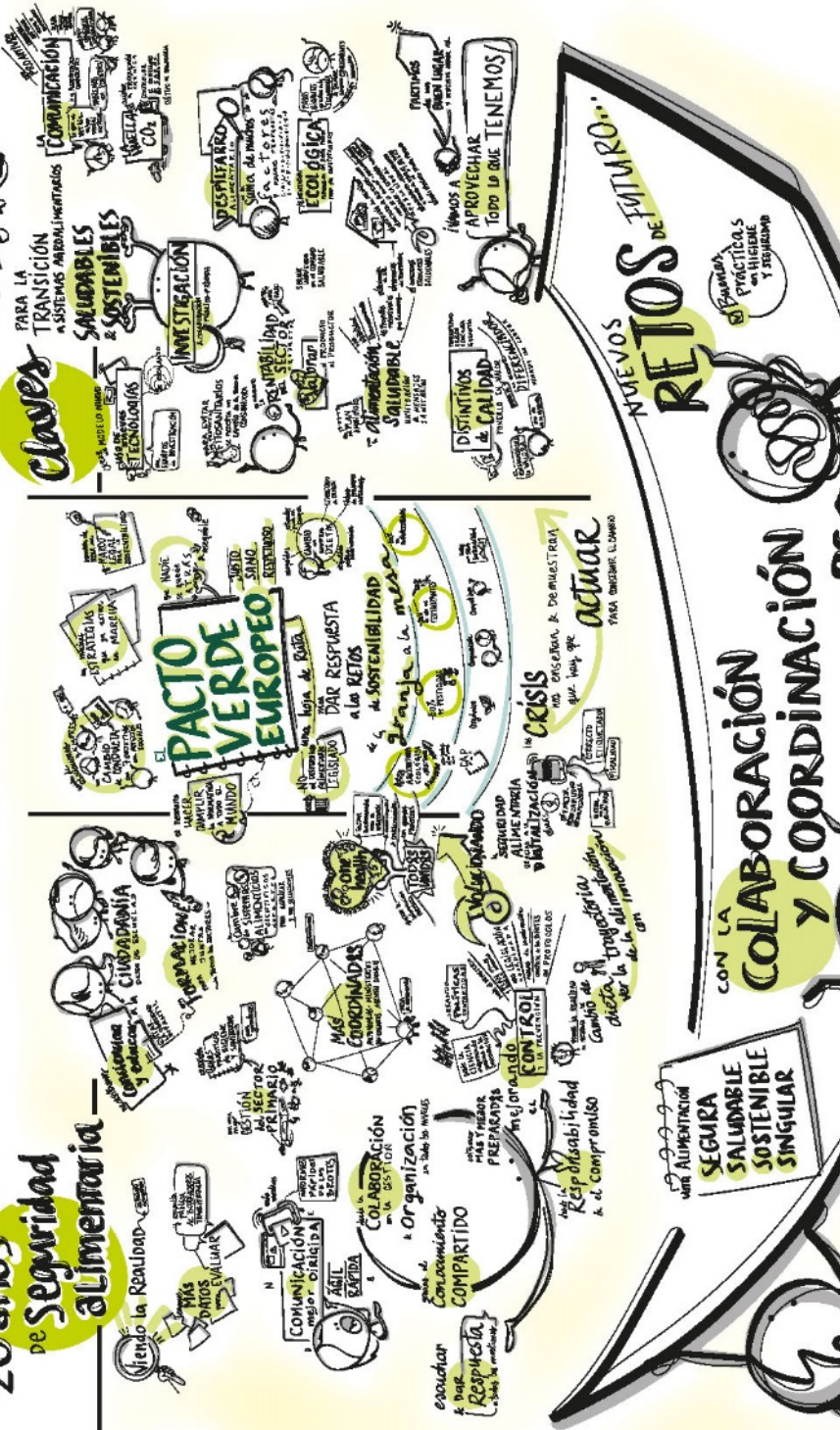
20 años
CREANDO
CULTURA
de Seguridad
ALIMENTARIA

DEL LIBRO BLANCO

AL PACTO VERDE

2021

20 años
de Seguridad
Alimentaria

by @muxeitepotolat #GraphicRecording

1. ELIKA Fundazioaren izaera

Elika Eusko Jaurlaritzako Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Saileko Nekazaritzako, Arrantzako eta Elikagai Politikako Sailburuordetzari atxikitako fundazio publikoa da, eta bere helburua da EAEn nekazaritzako elikagaien segurtasun-mailarik altuena lortzeko tresna izatea.

Fundazioa 2001ean sortu zen Elikadura Segurtasunerako ezinbestekotzat jotzen diren jarduerak, ikerketak eta esperientziak sustatzeko, egituratzeko eta horiei lotutako aholkularitza emateko. Garai horretatik, Elikadura Segurtasunarekin zerikusia duten beharrak eta eskakizunak finkatu dira, eta elikagaien ekoizpen-kateko eragileei eskatu zaizkie, bai eta administrazio publikoari ere, eragileek eskakizun horiek betetzen dituztela zaintzeko eta kontrolatzeko.

Egoera horiek ELIKA erreferente bihurtu dute Elikagaien Segurtasunaren arloan; izan ere, esperientzia eta ezagutzak ditu Elikagaien Segurtasunaren barruan dauden eremuetan, kudeaketako bikaintasun-ereduak ditu, eta, gainera, ingurune aldakorrera egokitzen jakin du, eta bere lana egitean interes-talde guztiak bere jarduketa-eremuan partaide egin ditu.

21 urte norabide berean eta xede berarekin: Euskadin Nekazaritzako Elikadurako Segurtasun-mailarik altuena lortzea.

a. Gizarte erantzukizun korporatiboko politika

Fundazio publiko gisa, zerbitzurako bokazioarekin jaio ginen. Xedea ez da soilik gure sorrerako helburuak betetzea eta Euskadiko Elikagaien Segurtasunaren hobekuntzan lan egitea; izan ere, zorrotzagoak izan behar dugu gure erantzukizun sozialarekin. Horregatik, euskal gizarteak gudan inbertitzen dituen baliabideei balioa ematen saiatu behar dugu, eta, era berean, jokabide etiko, sozial eta ingurumenarekiko arduratsuak izan behar ditugu.

Horrenbestez, 2021-2024 Estrategia berriaren bidez, ingurumenarekiko errespetutsuak gara; prestakuntza eta komunikazio elebiduna sustatzen dugu (euskara eta gaztelania); erakunde eskuragarria, gardena eta euskal gizarte orokorrarekiko hurbila gara eta Elikaduraren Segurtasunean dauden egiturei balioa eta laguntza emateko kalitatezko lana egiten dugu. Era berean, gizartearekin dugun konpromisoarekin kontsekuenteak gara, emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna sustatzen dugu eta gardentasunari buruzko legea betetzen dugu. Horrez gain, Datuen Babeserako Europako Erregelamendura (DBEO) egokitu gara.

Garapen Jasangarriko Helburuak (GJH) identifikatu (Euskadi 2030 Agendan jasota daude) eta gure helburu estrategikoekin lerrotatu ditugu. Gainera, lankidetzak aktiboa dugu helburu horien txertaketa aktiboa sustatzen duten organoekin eta foruekin.

b. Gobernu-organoak

PATRONATUA

ELIKAREN gobernu-, administrazio- eta ordezkari-organok gorenak dira. Organok horiek bere menpe dituzten Fundazioaren kudeaketako zuzendaritza- eta kontrol-gaitasunak, zeinak beharrezkoak diren ezarritako erakunde-xedek garatzeko. Honako hau da gure patronatuaren egungo osaketa:

PRESIDENTEA	Bittor Oroz Izaguirre Nekazaritza, Arrantza eta Elikagaien Politikako sailburuordea Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasun eta Ingurumen Saila		
PRESIDENTEORDEA	Raúl Pérez Iratxeta Kalitate eta Elikadura Industrien zuzendaria Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasun eta Ingurumen Saila		
IDAZKARIA	Rogelio Pozo Carro AZTIko zuzendaria		
BATZORDEKIDIAK	Peli Manterola Arteta Zuzendari-gerentea HAZI fundazioa	Itziar Larizgoitia Jauregui Osasun Publikoa eta Adikzioak arloko zuzendaria Osasun Saila	Laura Alzola Kirchgens Kontsumobideko zuzendaria
	Leire Barañano Orbe NEIKEReko zuzendaria	Leandro Azkue Mugica Arrantza eta Akuikultura zuzendaria Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasun eta Ingurumen Saila	
	Mª Luz Ruiz Melendo Zerbitzuen zuzendaria Ogasun eta Finantzen Saila	Jorge Garbisu Buesa Nekazaritzaren eta Abeltzaintzaren arloko zuzendaria Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasun eta Ingurumen Saila	

c. Aliantzak eta interes-taldeak

Gure interes-taldeak 6 talde handitan sailkatzen dira: Patronatua, bezeroak, lankideak, pertsonak, hornitzaileak eta gizartea.

GRUPOS DE INTERÉS

- **PATRONATO:**
Gobierno Vasco (**Agricultura, Pesca y Política Alimentaria, Salud, Hacienda**), **AZTI, NEIKER, HAZI y Kontsumobide**.
- **CLIENTES/DESTINATARIOS DE SERVICIOS:**
 - **Administración:** Gobierno Vasco, **DDFF** y Ayuntamientos
 - **Cadena Alimentaria:** Agentes Sectoriales, Operadores Cadena Alimentaria y Centros Tecnológicos.
 - **Personas Consumidoras**
- **COLABORADORES:**
 - **Comité Científico**, expertos e investigadores
 - Participantes en Grupos de Trabajo: **IHOBE**, Euskalit, Emakunde, SPRI ...
 - Nodos Resonantes / Medios de comunicación
 - Administraciones Europa y estado
 - Organizaciones similares / Agencias de Seguridad Alimentaria
- **PERSONAS**
- **PROVEEDORES:** **IFH**, Veiss, Euskalgintza, Vadillo, Anuska Graphic ...
- **SOCIEDAD/CIUDADANÍA**

ALIADOS:

Agricultura, Pesca, Política Alimentaria, Salud, Azti, Neiker, Hazi, Kontsumobide
DDFF (Direcciones de Agricultura y Ganadería)
Comité Científico, IHOBE, IFH

BEZEROAK ETA KOLABORATZAILEAK

Gure bezeroak gure produktuen eta zerbitzuen xede diren erakunde eta pertsona guztiak dira, zeinak gure Erakundearen motorra diren. Hiru multzo nagusi daude: Administrazioa, Elikakatea eta Pertsona Kontsumitzaileak.

Bestalde, kolaboratzaile-sarea handia daukagu. Lankide horiek nolabait parte hartzen dute gure produktuen eta zerbitzuen diseinurako eta garapenerako egiten ditugun lanetan.

Gure bezeroekin eta kolaboratzaileekin harreman arina dugu, eta une oro lankidetzan aritzen gara. Gainera, epe luzerako konfiantzazko harremana ezartzen saiatzen gara; horretarako, hurbileko tratua dugu eta gugana heltzeko erraztasun handiak ematen ditugu, betiere gure profesionaltasuna mantenduta eta egoera berrietara egokituta, etengabeko hobekuntzaren eta berrikuntzen bidez.

Gure bezeroen eta kolaboratzaileen asebetetze-maila: **8,20**

PERTSONAK

Elikako pertsonak dira erakundearen baliorik garrantzitsuenak, eta gure oinarria ezagutza denez, bereziki garrantzitsua da jasotzen dugun etengabeko prestakuntza. Horrez gain, gure pertsonen gaitasunak garatzeko lan egiten dugu, bai gaitasun teknikoak, bai giza gaitasunak eta pertsonen arteko gaitasunak.

Pertsona guztiok parte hartzen dugu estrategia definitzen eta hedatzen, eta lan-ingurune atseginari eusten; izan ere, horiei esker, eta garapen profesionalerako eta bizitza pertsonala eta profesionala bateragarri egiteko erraztasunekin batera, pertsonen motibazioa, konpromisoa eta inplikazioa handitzen dira eskaintzen ditugun produktu eta zerbitzu guztietan.

 Elikako pertsonen asebetetze-maila: 9,11

HORNITZAILEAK

Gure hornitzaileak dira gure bitartekoen bidez eskaini ezin ditugun eta gure beharrei eskaintza ekonomiko erakargarri baten bidez erantzuten dieten ondasunak eta zerbitzuak eskaintzen dituzten eragileak. Hornitzaileen kontratazioa Sektore Publikoko Kontratuen Legean xedatutakoa betez egiten da, eta kontratazio horiei buruzko informazio guztia eskuragarri dago gure webguneko gardentasun-atarian. Hornitzaileekin daukagun harremana arina eta konfiantzazkoa da.

 Elikako hornitzaileen asebetetze-maila: 9,29

GIZARTEA

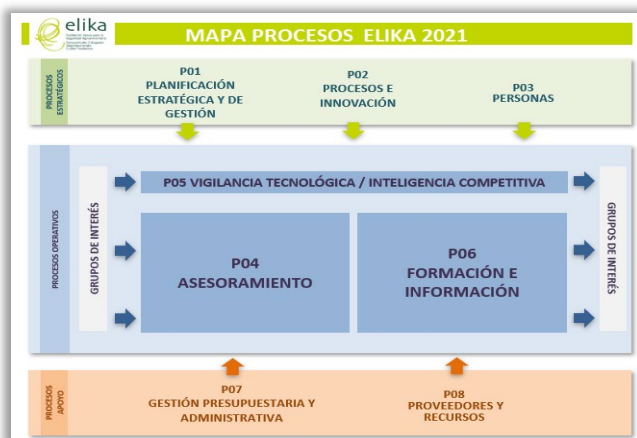
Gure ustez, Gizartea da gure lana egiten dugun inguru soziala, eta, hortaz, gure jardueraren eraginak nabaritu ahal ditu. Fundazio Publiko gisa, gizarteari balioa emateko sortu ginen; horregatik, guretzat oso garrantzitsua da konpromiso soziala, zeina bost eremutan kokatzen dugun: gardentasuna, berdintasuna, euskararen erabilera, datu pertsonalen babesa eta ingurumenarekiko errespetua. Era berean, jarduketa zehatzak egiten ditugu, gizarte ekarpeneko esparruaren barruan, gure inguruko beharrak betetzera bideratuak.

 Gizartearen asebetetze-maila: 8,34

d. Prozesuak eta ezagutza-esparruak

Prozesuak Kudeatzeko antolakuntza-eredua finkatuta daukagu eta gure jarduera osoa zortzi prozesuren barruan dago.

Prozesuen Mapan zortzi prozesu horiek islatzen dira, eta hiru prozesu estrategikotan, hiru prozesu operatibotan eta bi laguntza-prozesuak banakatzen dira:

Gainera, Ezagutza Arloak finkatuta ditugu, eta horietan ELIKAn lantzen ditugun gai guztiak zehazten dira:

- Elikadura segurtasuna
 - Nekazaritza
 - Abeltzaintza
 - Arrantza
 - Elikagaien Industria
 - Animalien Elikadura
- Elikadura Jasangarria
- Elikadura Osasungarria

e. Kudeaketa Aurreratuko Eredua

Gure erakundea bikaintasunarekin konprometituta dago 2007az geroztik; izan ere, ELIKAren kudeaketarako erreferentzia gisa Kalitateko Kudeaketarako Europako Fundazioaren (EFQM) bikaintasun-eredua ezarri genuen, eta, 2014an, Euskaliten Zilarrezko Q lortu genuen. Beranduago, Kudeaketa Aurreratuaren Eredua (KAE) hartu genuen erreferentzia gisa, eta Euskaliten Kudeaketa Aurreratuaren urrezko saria jaso genuen 2019an. 2021ean, Pertsonen Kudeaketa Aurreratuko Euskal Saria jaso genuen, eta 2022an, Estrategiako Kudeaketa Aurreratuaren Euskal Saria jaso dugu.

Urte hauetan, Etengabeko Hobekuntza eta Kudeaketa Aurreratua sustatu ditugu, eta pertsona guztiak prestakuntza jaso dute eredu guztietan, urteko autoebaluazioak egin dituzte eta kudeaketa sistema mantendu dugu, kanpoko aholkularitza-enpresa batek hileroko eman digun laguntzari esker.

2. KULTURA ESTRATEGIKOA

Gure Estrategiaren diseinua, 2021-2024 aldirako, erabat lerrokatuta dago Garapen Jasangarriko Helburuekin (GJH), eta, gainera, bat dator “One Health/Osasun bakarra” munduko estrategiarekin eta Europako Itun Berdean jasotako Baseritik Mahaira Estrategiarekin. Hortaz, Euskadiko 2030 Agendaren, Gastronomía eta Elikaduraren Plan Estrategikoaren (GEPE BERRIA) eta Basque Green Dealen (Euskadiko Itun Berdea) barruan dago.

a. ELIKAREN misioa

b. ELIKAREN bisioa

c. ELIKAren balioak

Trabajamos con profesionalidad y aportamos valor añadido con nuestros productos y servicios.

eficiencia ✓

confianza

Proponemos soluciones innovadoras y nos adecuamos a las nuevas situaciones y escenarios.

creatividad

Trabajamos con ilusión y nos implicamos en alcanzar los objetivos estratégicos.

motivación

d. Helburu estrategikoak

Objetivos Estratégicos

En los próximos 4 años nos hemos marcado los siguientes objetivos:

- **OE1** Apoyar en la definición y despliegue de las políticas alimentarias en Euskadi.
- **OE2** Extender la cultura de seguridad alimentaria y apoyar al sector en la transición a sistemas agroalimentarios sostenibles.
- **OE3** Empoderar a la sociedad vasca para la toma de decisiones en materia de alimentación.

- **OE4** Impulsar un modelo organizativo diferencial avanzado e innovador.

Procesos

- ▶ **VIGILANCIA TECNOLÓGICA**
■ ■ ■ ■
- ▶ **ASESORAMIENTO**
■ ■
- ▶ **FORMACIÓN E INFORMACIÓN**
■ ■

- ▶ **PLANIFICACIÓN ESTRATÉGICA Y DE GESTIÓN** ■
- ▶ **PROCESOS E INNOVACIÓN** ■
- ▶ **PERSONAS** ■
- ▶ **GESTIÓN PRESUPUESTARIA Y ADMINISTRATIVA** ■
- ▶ **PROVEEDORES Y RECURSOS** ■

e. 2022ko jardueren laburpena

2022an zehar ELIKAKo jarduketan-esparruetan nabarmendu beharreko ekintza nagusiak honako hauek izan dira:

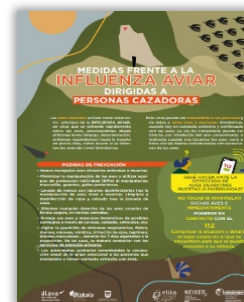
1. Aholkularitza zientifikoa eta teknikoa

Euskal administrazioari aholkularitza zientifikoa eta laguntza teknikoa emateko lan egiten jarraitu dugu, bai zuzenean, bai zeharkako idazkaritza teknikoen bidez. Horrela, erabakiak hartzeko oinarri gisa adituen ezagutza eman da, elikagaien segurtasuna hobetzeko planak eta programak bultzatu eta dinamizatu dira eta elikadurarekin lotutako hainbat estrategiatan aktiboki parte hartu da. Halaber, honako jarduerak hauek nabarmentzen dira:

1.1. Arriskuak aztertzeko sistematika indartzea, Elikagaien Segurtasunaren arloan erabakiak hartzeko oinarri gisa.

1.1.1. Alerten kudeaketan eta jakinarazpenean laguntzea

- **Hegazti-gripea:** agintari eskudunei (Eusko Jaurlaritza eta foru-aldundiak) laguntzea fokuen igoeren aurreko arriskua ebaluatzen, kudeatzen eta jakinarazten.
 - Euskadiko Elikagaien Segurtasuneko Batzorde Zientifikoak arriskua ebaluatzea, 2022ko maiatzaren 26ko osoko bilkuran.
 - **Zaintza plana** egin eta eguneratzea, egoera epidemiologikoak aurrera egin ahala.
 - **Bilerak hegaztien Euskadiko sektorearekin** eta agintari eskudunekin, prebentzio-neurriak adosteko.
 - Euskadin hegazti-gripea prebenitzeko neurrien araudia garatzea: **Abenduaren 5eko agindua (2022/12/16ko EHAA)**.
 - **Barneko erantzun-oharrak** egin eta eguneratzea hegazti basatien fokuetan: putreak (mai), zangak (uzt-ir), zikoinak eta antzarak (urr), antzarak (aza). **Prentsa-oharrak** egin eta adostea Irekiarentzat (Euskadi.eus).
 - Hegazti ustiatzietako biosegurtasuneko prestakuntza, sektorerara zuzendua ([urriak 25](#)).
 - **Kontingentzia-plana**, etxeko ustiatzietatik batean hegazti-gripearen agerraldi bati aurre egiteko eta beharrezko baliabideen datu-basea eguneratzea.
 - [Ustiatzietatik](#) eta [ehiztariek](#) zuzendutako informazio-materiala ([liburuxkak](#)).
 - Informazioa eguneratzea Elikaren webgunean ([hegazti-gripearen mikrositea](#)).
- **Q sukarra:** zaintza- eta kontrol-programa jarraitzea, eta hiru lurraldeetako prebalentziari buruzko informazio eguneratzea.

- **Alerten jakinarazpena: informazioa webgunean eta sare sozialetan** organismo ofizialetan argitaratutako alerten eta produktuak kentzeko 43 jakinarazpeni buruz. Lauhileko eta urteko txostenak egitea pentsuen eta elikagaien alerta sareen (RASFF) jakinarazpeni buruz.

1.1.2. Elikadurari buruzko ikerketa babestea, sustatzea eta nazioartekotzea

- [Euskal Ikerketa Plana 2022-2026 Baserritik Mahaira:](#)

- Aholkularitza teknikoa Baserritik Mahaira Ikerketako Koordinazio-mahaiaren Planaren eta Idazkaritzaren urteko hedapenerako.

- Ikerketako beharrak identifikatzea eta lehenestea. Ikerketa-beharrak proiektuetara helaraztea: Eusko Jaurlaritzako Elikagaien Kalitate eta Industriako Zuzendaritzak finantzatutako **11 proiektu** (376.872 €).
- Aholkularitza ikerketa-proiektuak zehazteko eta garatzeko. Ikerketa zentroek proiektuetan duten partaidetza koordinatzea. Proiektuen jarraipena egite eta emaitzak hedatzea.
- Babesa eta laguntza **elikadurarekin lotutako 13 ikerketa-proiektuei**.

- [Partaidetza elikadurarekin lotutako nazioarteko sareetan:](#)

- ERANET Co-fund SusAn “Animalia ekoizpeneko sistema jasangarrien Europako Sarea”.
- Arrisku Kimikoak Ebaluatzeko OMEren Sarea.

1.2. Elikaduraren Segurtasuna hobetzeko Planak eta Programak: Honako plan eta jarduketak-programa hauek sustatu eta dinamizatzen ditugu:

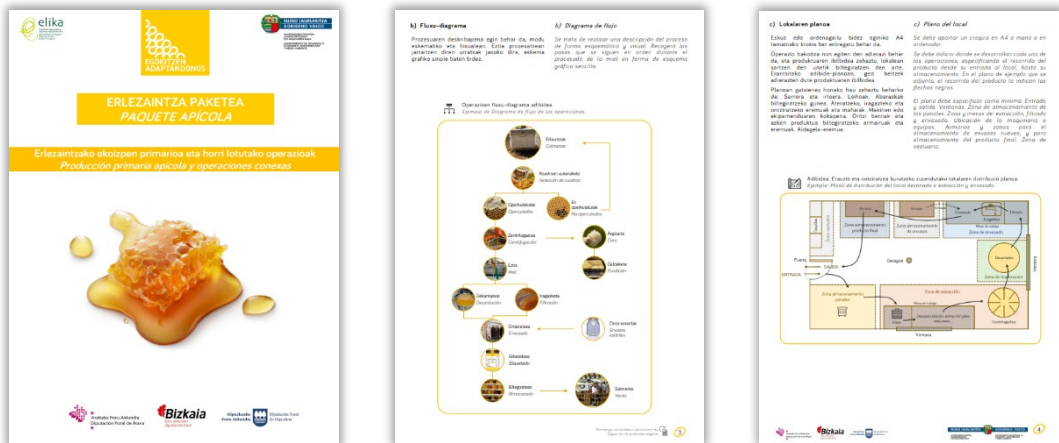
1.2.1. [Nekazaritza Elikagaien Katearen Kontrol Ofizialerako Plana 2021-2025 \(NEKKOP\):](#)

- **Lan-talde**en aholkularitza eta idazkaritza, inplikaturako administrazioekin (EJ eta FAK):
 - NEKKOPren koordinaziorako talde horizontala
 - Nekazaritzako Kontrol Ofizialeko Programen Higienarako LT
 - Landareen Osasunerako LT

- Erauzketa-arrantzaren eta akuikulturaren higienarako LT
- Abeltzaintzako ustiategietako higienarako LT
- Animalien ongizaterako LT
- **Kontrol ofizialeko programak**, laneko prozedura normalizatuak eta ikuskapen-akten ereduak egitea eta eguneratzea.
- **Urteko txostena** diseinatu eta egitea, kontrol-programak egikaritzeko.
- Auditoretzen ostean **hobetzeko planak** garatzea eta martxan jartzea.
- Ikuskatzaileei zuzendutako **erreforma plana** egiten laguntzea.

1.2.2. Higiene-baldintzak egokitzea Euskadiko nekazaritzako elikagaien ekoizpenera:

- Hurbileko salmentan bete beharreko baldintzei buruzko aholkularitza:
 - Euskadiko nekazaritzako elikagaien hurbileko salmentari buruzko Dekretua egin eta izapidetzea.
 - Lan-talde bat sortzea merkatuak eta azokak antolatzeko ereduzko ordenantzak egiteko.
 - Sektoreari eta tarteko eragileei bideratutako prestakuntza-ekintzak.
- Lehen mailako produktuen kopuru txikiak zuzenean hornitzeko bete behar diren baldintzei buruzko aholkularitza:
 - Arrautzen salmenta zuzena egiteko baldintzak garatzea (< 50 oilo errule).
 - Eztiaren hurbileko salmenta egiteko baldintzak garatzea (< 150 irlautz). [Erle-paketea.](#) Agintari eskudunekin batera zehaztea eskatu beharreko baldintzak eta baimen-eskaerarekin batera aurkeztu beharreko agiriak:
 - Memoria sinplifikatua kopuru txikietarako.
 - Planoaren eredu.
 - Eztiaren ekoizpen primarioarako erantzukizunpeko adierazpena.
 - Erle-ustiategiak inskribatzeko eta aldatzeko dokumentuak
 - Inskribatzeko beharrezko dokumentuen laburpena.

1.2.3. Esne sektorearen Kontrol Ofizialaren Europako Auditoretza ([DGSANTE 2022-7440](#)):

- Administrazioek ekoizpen primarioen esparruan auditoretzari emandako erantzuna koordinatzea: eskatutako informazioa biltzea eta aurkezpenak egituratzea.
- Ekoizpen primarioaren osteko faseen azalpenak kontrastatzea eta adostea Osasun Publikoko Zuzendaritzarekin.
- Auditoretzaren hobekuntza plana egitea: jarduketa-prozedura esne gordinean lortutako emaitza positiboetara egokitzea.

1.2.4. Abeltzaintzaren arloko mikrobioen aurkako erresistentziei aurre egiteko jarduketa-programa (MAE Euskadi 2017-2024):

- Euskadiko abeltzaintza sektoreen antibiotiko-kontsumoaren diagnostikoa.
- Albaitaritzako Sendagaien Kontrol Ofizialerako Plan Koordinatua: koordinazio bilerak eta emaitzak partekatzea.
- Martxan jartzea albaitaritzako errezeta elektronikoa: bilerak albaitarien eta farmazeutikoen kontseiluarekin hitzarmena sustatzeko.
- MAEn ikerketa sustatzea: Ikerketa-proiektuen jarraipena egitea (Neiker, UPV/EHU).
- Sektore produktoreak eta herritarrak sentsibilizatzea: [MAEri buruzko mikrositea](#)

1.2.5. Esnekien eta gaztagintzaren sektoreko elikagaien segurtasuna hobetzeko jarduketa-plan integrala:

- Ikerketa-proiektuak koordinatzea eta jarraitzea, esne gordinean dauden mikroorganismo patogenoei buruzko ezagutza handitzeko. Emaitzak jakinaraztea.
- Esne gordinarekin egindako gazten mahai teknika eratzeko.

1.3. Elikagaien xahuketaren aurkako euskal estrategia: Elikagaien xahuketaren aurka egiteko Euskadiko Estrategiaren buru gara, eta, batik bat, honako esparru hauetan lan egiten dugu:

1.3.1. Elikagaien xahuketaren kuantifikazioa eta arrazoiak.

- Euskadiko elikagaien xahuketaren kuantifikazioa koordinatzea, honako sektore hauetan:
 - Ekoizpen primarioa
 - Eraldaketa
 - Txikizkako eta handizkako merkataritza
 - HORECA
 - Etxeak
- Laburpen exekutiboa egitea diagnostikoa jendaurrean aurkeztea (uztailak 28).

- Datuen analisi kualitatiboa, kateko etapen arabera, konponbideak lantzeko.

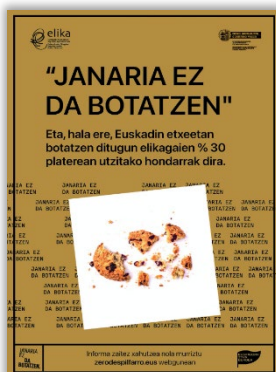

1.3.2. Sare solidarioei eta proiektuei laguntza ematea: tokiko proiektu pilotu berriak sortzeko laguntza elikagaien soberakinak murrizteko eta erabiltzeko, soberazkoelikagaiak birbanatzeko...

- Berpiztu proiektua Aiaraldean: elikadura soberakinaren bilketa-kanala
- Bilbo Dendak proiektu pilotua
- Lankidetzeta-proiektua Araba 2030 Aliantzarekin
- Proiektu pilotua Atxuri ikastolarekin
- Proiektu batean lankidetzan aritzea Eibarreko UNIrekin.

1.3.3. Sentsibilizazioa eta komunikazioa:

- Euskadiko herritarrak sentsibilizatzeko **Janaria ez da botatzen 2022** kanpaina antolatzea eta zabaltzea. Horretarako, irratietan, autobusetan, markesinetan, prentsa idatzian eta digitalean eta beste bitarteko digital batzuetan zabalduko da.
- Egindako jardueri eta interesekoak izan daitezkeen jardueri buruzko informazioa, Euskadiko elikagaien xahuketaren aurkako plataformaren bidez.
- Webgunea (www.zerodespilfarro.eus) eguneratzeko material berriak (ikusi 2.3 atala).

1.3.4. Ikerketa eta konponbideak:

- Horizon Europeko **FoodRUs** berrikuntza-proiektuan parte hartzea, elkarlaneko elikadura-sistema zirkularrari buruzkoa, nekazaritzako elikagaien katean elikagaien

galerak eta xahutzea murrizteko. ELIKA Europako eta nazioarteko beste proiektu eta ekimen batzuen lankidetzarako arduraduna da eta Euskadi-Nafarroa begetalen proiektu pilotuan parte hartzen du.

1.4. Elikadurarekin zerikusia duten beste estrategia eta plan batzuetan parte hartzea:

Modu aktiboan parte hartzen dugu beste erakunde batzuek gidatutako zenbait estrategietan; izan ere, horietan gure ezagutza eta esperientzia emateko gonbita jaso dugu. Hona hemen horietako batzuk:

- **Euskadiko Gastronomia eta Elikaduraren Plan Estrategikoa (GEPE II).** Batzorde Kudeatzailean eta Elikadura eta Osasuna eta Sentsibilizaziorako lantaldeetan parte hartzea.
- **ZTBPKo RIS3 Espezializazio Adimendunaren estrategian parte hartzea:**
 - Ekimenean parte hartzea Katilun (nekazaritzako elikagaien sektorerako eta landa eta itsas ingurunerako lankidetzako berrikuntzarako eremua) sartzearen bidez.
 - Elikaduraren gidaritza-taldean parte hartzea, bai eta xede horretarako sortutako taldeetan ere: Ekosistema seguru, osasuntsu eta jasangarriak eta ontzi adimendunei buruzko talde berri bat.
- **Basque Country 2030 Agenda eta Garapen Jasangarriko Helburuak zabaltzea:**
 - Euskadin Agenda 2030 eta GJH hedatzeko, egikaritzeko eta martxan jartzeko aliantza eta sareetan parte hartzea.
 - BBK Kuna 2030 kideak: aurrerakideak GJH12.
 - Araba 2030 aliantza: GJH 12 taldean parte hartzea.
 - Lehendakaritzak zuzendutako Gunea programan parte hartzea
- **Gipuzkoako Azoken Sarea:**
 - Landaolarekin batera Gipuzkoako Tokiko Azoken Sarea koordinatzea.
 - Plan estrategikoan identifikatutako ardatz estrategikoak garatzeko hiru lantalde desberdinetan parte hartzea: Gobernantza, Digitalizazioa eta Komunikazioa.
 - Tokiko Azoken Sarea sustatzeko ekintzak.
 - KUTXA eta GFA proiektuak aurkezteko laguntza ematea.
- **Honako ekimen hauek egiteko eta jarraipena egiteko Batzorde Teknikoetan parte hartzea:**
 - NPBren Plan Estrategikoa
 - Euskadiko Landa Plan Estrategikoa 2021-2027 eta Landa Garapen Jasangarriko Programa (LGJP).
 - Kudeaketa hobetzea eta tokiko produktua euskal jantokietan sartzea.

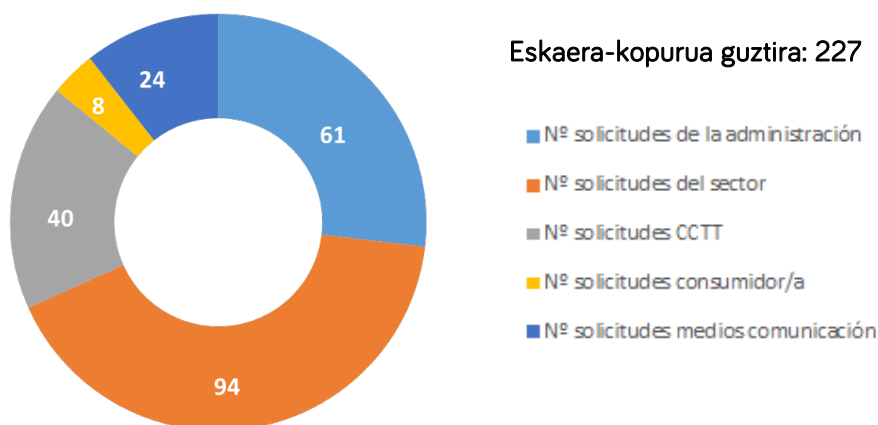
- Ekonomia Zirkularraren Estrategia Euskadi 2030en eta Bioekonomiaren Plan Estrategikoa.
- Euskadiko Lurzorua Babesteko Estrategia.
- Klima Aldaketaren aurkako Euskadiko Estrategia.

2. Elikakateko eragileei laguntza ematea

Aholkularitza-, prestakuntza- eta informazio-ekintzak egiten jarraitu dugu, Euskadiko elikaduraren balio-kateko kate-maila guztiei zuzenduta. Gainera, ekoizpen-sistema jasangarriagoa eta elikadura seguruagoa eta osasungarriagoa lortzeko bideratu dugu eta behar horri erantzuna eman diogu. Testuinguru horretan, 2022an, honako ekintza hauek nabarmentzen ditugu:

2.1. Interes-taldeek eskaerak

Gure interes-taldeek **227 eskaera** zehatzi eman zaie erantzuna. Eskaera gehienak (% 70) Elikadura Segurtasunarekin lotuta daude (lege-baldintzak, etiketak, elikadura-arriskuak, kontrol ofiziala, etab.), eta neurri txikiagoan Elikadura Jasangarriarekin (% 29) eta Osasungarriarekin (% 1).

Heltzen zaizkigun eskaerak honako tipologia hauen arabera sailkatu ahal ditugu:

- Informazio-eskaerak (% 54)
- Proiektuetan parte hartzeko eta laguntzeko eskaerak (% 13)
- Dokumentazioa egiteko edo berrikusteko eskaerak (% 11)
- Prestakuntza emateko eskaerak (% 11)
- Sektorearen beharrak edo arazoak bideratzeko eskaerak (% 7)
- Gure ohiko kateetan informazioa zabaltzeko eskaerak (% 4).

Gainera, hainbat foro dinamizatu ditugu sektoreko eragileekin, baseritik mahaira estrategia txertatzen laguntzeko eta elikagaien segurtasunaren kultura zabaltzeko.

2.2. Prestakuntza-ekintzak

Prestakuntzaren esparruan, **5 prestakuntza-ekintza** antolatu ditugu eta **438 pertsonak** parte hartu dute, eta izan duten **asebetetze-maila 8,1ekoa** izan da.

Honako **prestakuntza** hauek nabarmentzen dira:

- Euskal administrazioari zuzendutako **etiketatzeari** buruzko jardunaldia: Vitoria-Gasteiz, martxoak 30: 85 bertaratu, asebetetze-maila 7,03.
- Elikagaien Segurtasun arloko **[ikerketa emaitzak transferitzeko IX Jardunaldia](#)**, Lakua, apirilak 7: 99 bertaratu, asebetetze-maila 8,4.
- **Ustiategi txikiak malgutzeko** jardunaldia: Berastegi, apirilak 25: 9 bertaratu.
- **“Liburu Zuritik Itun Berdera, Elikagaien Segurtasunaren Kultura Hedatzen”** jardunaldia, Euskalduna Jauregia, maiatzak 27: 138 bertaratu, asebetetze-maila 8,7.
- **Biosegurtasuna hegazti-ustiategietan** jardunaldia, Berriz, urriak 25. 106 bertaratu, asebetetze-maila 8,5.

Hezkuntza-komunitatea prestatzeko, honako jarduketak hauek nabarmentzen dira:

- Eusko Jaurlaritzak EAEko nekazaritza, arrantza eta elikaduraren sektoreko arlo zientifiko-teknologikoan eta enpresa-arloan ikertzaileak eta teknologoak prestatzeko ematen dituen laguntzen programaren barruan, UPV/EHUko Elikagaien Zientzia eta Teknologiako doktorego-tesi bat zuzentzea, **tratamendu fitosanitarioek erleangan eta erlezaintzako produktuetan duten inpaktuari** buruzkoa.
- UPV/EHUko **Ekonomia Zirkularraren Master** bukaerako lan baten tutoretza.
- UPV/EHUK eta IHOBek antolatutako **Ekonomia zirkularra Masterrean** parte hartzea.
- UPV/EHUko **Arabako Campuseko** Azoka agroekologikoan parte hartzea.
- Ikastola eta institutuetan elikadura osasungarri eta jasangarriari buruzko **hitzaldietan** parte hartzea.

Gainera, Elikako langileak beste erakunde batzuk antolatutako **22 jardunaldi edo ikastarotara** gonbidatu gaituzte, hizlari gisa aritzeko. Hizpide izandako gaiak nagusiki honako hauek izan dira: arriskuak prebenitzeko eta kontrolatzeko neurriak, higiene- eta osasun-araudia eta betekizunak, hurbileko salmenta, elikadura zirkularra eta jasangarria eta elikagaiak xahutzea. Elikagaien xahuketari lotuta, foru desberdinetan hizlari-lanak egin ditugu, **Euskal Elikakatearen Hondakinen Kuantifikazio Diagnostikoa aurkezteko**:

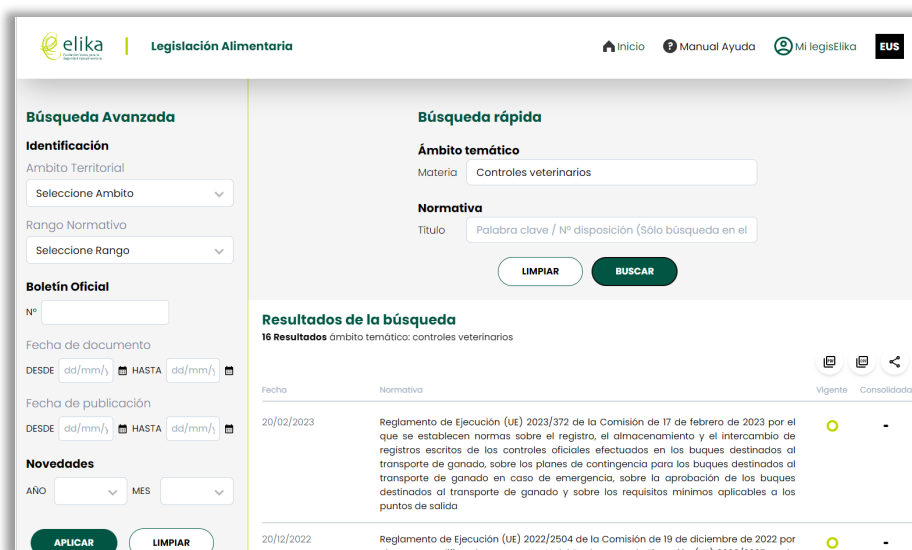
- Fabrikatzaileen eta Banatzaileen Espainiako Elkartearen Urteko Konferentzia - AECOC (Madril, irailak 29)
- Eskualdeen eta Hirien Europako Astea (Brusela, urriak 12)
- Elikagaien Segurtasunari buruzko IV. Goi Bilerak (Gose Zero) Temukon (Txile, urriak 27)
- Elikagaien Segurtasun eta Kalitateko Espainiako Sozietatearen (SESAL) urteko bilera (Gijón, urriak 27).

Azkenik, elikagaien segurtasunarekin eta elikadura jasangarriarekin lotutako **jardunaldiak eta ekitaldiak antolatzen dituzten 10 batzordetan** parte hartu dugu. Nabarmentzekoak dira Food 4 Future, Pint of Science eta ERANET SUSAN eta FoodRus Europako proiektuaren esparruko ekitaldiak antolatzea.

2.3. Laguntza-baliabideak

Hainbat baliabide garatzen jarraitu dugu, batez ere elikadura-politiken aplikazioa errazteko, sektoreari nekazaritzako elikagaien sistema jasangarrietarako trantsizioan aurrera egiten laguntzeko eta elikadura seguruago eta osasungarriagoa lortzeko. Garatu ditugun baliabideen artean honako hauek azpimarratu ditzakegu:

- **LEGAELIKA lege-baliabidea**. Bertan Europa, estatu eta autonomia mailako elikagaien legedi eguneratua kontsultatu daiteke, euskaraz eta gaztelaniaz. Azken sei hilekoan 876 erabiltzailek kontsultatu dute.

The screenshot shows the 'Legislación Alimentaria' section of the Euzko Legearen Euzko Legearen website. It features a search interface with 'Búsqueda Avanzada' and 'Búsqueda rápida' options. The search results show 16 results for the thematic area 'controles veterinarios'. The results table includes columns for 'Fecha', 'Normativa', 'Vigente', and 'Consolidada'.

Fecha	Normativa	Vigente	Consolidada
20/02/2023	Reglamento de Ejecución (UE) 2023/372 de la Comisión de 17 de febrero de 2023 por el que se establecen normas sobre el registro, el almacenamiento y el intercambio de registros escritos de los controles oficiales efectuados en los buques destinados al transporte de ganado, sobre los planes de contingencia para los buques destinados al transporte de ganado en caso de emergencia, sobre la aprobación de los buques destinados al transporte de ganado y sobre los requisitos mínimos aplicables a los puntos de salida	○	-
20/12/2022	Reglamento de Ejecución (UE) 2022/2504 de la Comisión de 19 de diciembre de 2022 por el que se modifica los anexos II y III del Reglamento de Ejecución (UE) 2020/2235 por el	○	-

- **Pentsuen arriskuen mapa**. Bertan nahi ez diren gaien mugak kontsultatu daitezke, lehengai, gehigarri edota animaliek jateko pentsu konposatuen kasuan.

3. Informazioa eta komunikazioa zabaltzea

Gure xedea euskal gizartea ahalduntzea da, elikagaien inguruko erabakiak har ditzan. Horretarako, **ezagutza teknikoak sektorerako eta administratzaileentzako egokitu** dugu eta **kontsumitzaileei zuzendutako elikadura-pedagogikoko estrategia** sortu dugu.

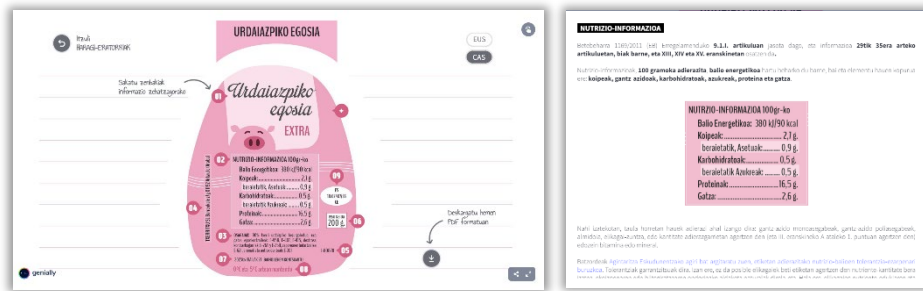
Horretarako, 2012tik UNE 166.006 arauak ziurtatutako zaintza teknologikoko eta adimen lehiakorreko gure sistemaren bidez, egunero erreferentziazko 972 webgune aztertzen ditugu eta honako hau jartzen dugu gure interes-taldeentzako eskura gure informazio-sare eta -plataformen bidez: Gure webgune korporatiboak HON-Code (informazioaren kalitatea eta egiazkotasuna) eta WIS (interes sanitarioko webgunea) egiaztagiriak ditu, eta biak aurten berriro ditugu.

3.1. Informazio-materiala

2022an gure webgunean elikagaien segurtasunari eta elikadura osasungarriari eta jasangarriari buruzko **134 albiste** argitaratu ditugu, nekazaritza, abeltzaintza, arrantza, animalien elikadura eta elikagaien industria-sektoreei zuzenduta. Ia egunero eguneratzen dugu webguneko informazioa eta hilabetean batez bestez 11-12 albiste argitaratzen ditugu.

Bestalde, 83 informazio-material sortu ditugu (artikuluak, infografiak, posterrak, bideoak, etab.), eta honako hauek azpimarratu nahi ditugu:

- **Kontsumitzailearen webgunerako 8 artikulua:** Ikasle-pisuetarako aholkuak, Elikagaien gehigarriak, Pertsonen nutrizio-egoera, itsas biotoxinak, Zenbat denbora irauten dute elikagaiek hozkailuan?, Elikadura-gaixotasunekiko pertsona kalteberak, Zer da hotz-katea? eta Elikagaietako parasito nagusiak.
- **Alertei buruzko 8 txosten:** Lauhileko bakoitzeko 6 txosten, pentsu eta elikagaien alerta-sareentzako jakinarazpenei (RASFF) buruzkoa, eta alerta horiek jasotzeko urtean 2 txosten.
- **Elikadura-arriskuei buruzko 9 fitxa:** Pirrolizidina alkaloidak, Glizerolaren eratorritako prozesu-kutsatzaileak, Itsas biotoxinak, Alternaria-toxinak, Patulina, Vibrio, Cryptosporidium, Echinococcus eta Giardia.
- **Animalia-gaixotasunei buruzko 4 fitxa:** Varroosia, Txerri-izurri klasikoa, ardi- eta ahuntz-baztanga eta Gaixotasun hemorragiko epizootikoa.
- **Elikagaiak etiketatzeari buruzko 9 fitxa:** urdaiazpiko egosia, urdaiazpiko ondua, pateak, saltxitxak, odolkia, burger meat, txorizoa eta eztiak (ohikoa eta kantitate txikiak).
- **4 etiketa-eduki interaktiboak (Genially):** Urdaiazpiko egosia, urdaiazpiko ondua eta eztiak (ohikoa eta kantitate txikiak).

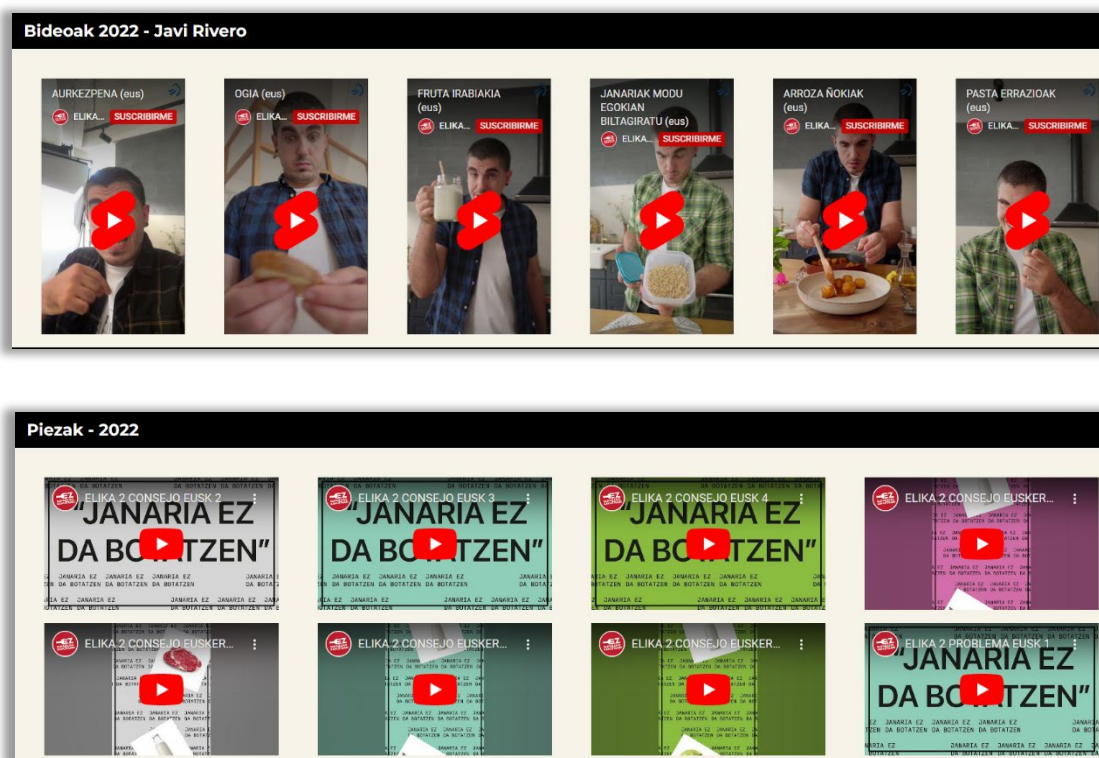
- Elikagaien segurtasunari lotutako aholkuak emateko 7 bideo labor (EITBko A Bocados saioa): Txorrotako ura, Janaria balkoian kontserbatzea, Tipulak kontserbatzea, Elikagaiak kotxean izatea, Espartzuak eta baietak garbitzea, Elikagai-gehigarrien segurtasuna, Zakoteak kontserbatzea.
- Sasoiko elikagaiei buruzko errezetak eta aholkuak emateko 8 bideo: Kuia, berdela, kiwia eta udako entsalada (Gaur Merkaturan eta Gaur Sukaldean).

- Elikagaien arriskuei lotutako 9 infograma: Perkloratoak, itsas biotoxinak, ftalatoak, substantzia perfluoroalkilatuak etapolifluoroalkilatuak (PFAS), Vibrioa, Patulina, Cryptosporidium, Echinococcus eta Giardia.
- Bestelako informazio-baliabideak: Albaitaritzako Sendagaien Europako Legeari buruzko infografia, "Ukrainatik ekarritako animaliak" infografia, fitosanitarioak merkaturatzeko pegatina, hegazti-gripearen aurkako neurriak dituen ehiztarientzako liburuxka eta Podcasta - SUSTRAI (Elikagaien Segurtasuna -Patogeno nagusia, Elikagaien Xahuketa).

“Janaria ez da botatzen” 2022 kanpaiaren esparruan honako material hauek prestatu ditugu:

- Elikagaien xahuketari buruzko 10 bideo labor, sare sozialetan argitaratzeko.
- Janari-soberakinak aprobetxatzeko errezetei lotutako 6 bideo, Javi Rivero sukaldariaren laguntzaz: aurkezpena, ogia, arroza, fruta irabiatua, pasta-anoak eta elikagaiak biltegitratzea.
- Elikagaien xahuketari buruzko 5 iragarki, Javi Rivero sukaldariaren laguntzaz.
- Elikagaien xahuketa ekiditeko mezuak helarazten dituzten 8 kartel.

Gainera, hilabetero “**ELIKABerri**” buletina kaleratzen da. Bertan azken hilabetearen argitaratutako elikagaien segurtasunari eta elikadura osasungarri eta jasangarriari buruzko informazio garrantzitsua biltzen da, datozen ekitaldiekin batera. Egun **883 pertsonak** eman dute izena buletinean eta hilabetero jasotzen dute. **Asebetetze-maila 8,96 puntukoa** da.

3.2. Webgunea

Gure webgunean eskuragarri dagoen informazioa hobetzen jarraitzen dugu, antolaketa, formatua eta edukiari dagokionez. Egiten ditugun produktu eta zerbitzu guztiak gure webgunean daude eskuragai, atal edo azpidomeinu desberdinetan.

Gaur egun elika.eus domeinuaren barruan hamaika azpidomeinu ditugu:

- Elikadura segurtasuna
 - Ikerketa
- Elikadura Osasungarria
- Elikadura Jasangarria
 - Zerodespilarro
- Nekazaritza
- Abeltzaintza
- Animalien Elikadura
- Arrantza
- Eikagaien Industria
 - Elikagaiak etiketatzea

Gainera, dibulgaziozkoak diren formatuak ere baditugu, herritarrei informazioa helarazteko; hala nola, **kontsumitzaileei zuzendutako webgunea edo Wiki-elika** (elikadura eta nutrizio arloko 1000 termino baino gehiago biltzen ditu).

2022an mikrosite desberdinetan atal berriak sortu ditugu (azpidomeinuak) gaurkotasunari buruzko gaien berri emateko. Bertan, araudiaren egoerari eta gai bakoitzaren puntu garrantzitsuenei buruzko informazio eguneratua eskaintzen dugu:

- Abeltzaintza: Txerri-izurri afrikarra
- Elikadura segurtasuna: Lehen sektoreko produktuen kopuru txikiak
- Elikadura Jasangarria: Hurbileko elikagaiak, plastikozko ontziak eta dirulaguntzak.

ELIKAKo webguneak 2022an hilabetean batez beste **52.000 erabiltzaileek bisitatu dituzte, eta guztira 993.598 orrialde** bistaratu dira. Euskadiko erabiltzaileek ikusitako orrialdeen ehunekoa % 13,5 da totalari dagokionez.

3.3. Sare sozialak

Badakigu sare sozialetan presente egotea garrantzitsua dela, eta horregatik profila dugu Facebook, Twitter, LinkedIn e Instagram sareetan. Bertan elikagaien segurtasunari eta elikadura osasungarriari eta jasangarriari buruzko informazioa eta albisteak zabaltzen ditugu. Youtubeko profila ere badugu eta noizean behin bideoak argitaratzen ditugu.

Sare sozialetako bost profiletan **12.106 erabiltzaile** ditugu guztira, eta zifra hori % 12 handitu da 2021. urtearekin alderatuta.

2022an, **882 argitalpen** egin ditugu aipatutako sare sozialetan, eta gure jarduera Twitterren eta Linkedinen zentratu da nagusiki. Argitalpen horiek 267.670 iritzi jaso dituzte eta 9.030 interakzio. Azpimarratzekoa da Linkedinen egindako argitalpenen eragina; izan ere, profil profesionalagoa duen sare soziala da eta bertan izaera teknikoko informazioa argitaratzen dugu. Bertan daude gure jarraitzaileen % 36 eta interakzio kopurua handiagoa da.

2022an Youtubeko jarduerak gora egin du, **16 bideo** argitaratu baititugu. Nabarmentzekoak dira jardunaldi teknikoaren grabazioak eta sasoiko elikagaiei buruzko bideoak (Gaur Sukaldean eta Gaur merkatuan). 2022an guztira bideoetan **5.338 bistaratze** jaso ditugu.

Halaber, zerodespilfarro Youtubeko kanalean **32 bideo** argitaratu ditugu, eta **1.375 bistaratze** jaso ditugu. Bistaratzeen kopuruak gora egitea aurreikusi dugu, kanpaina duela gutxi hasi baita.

3.4. Presentzia komunikabideetan

2022an, **ELIKAk komunikabideetan 58 inpaktu** izan ditu. Nabarmentzekoa da prentsan, irratan eta telebistan izandako agerpena, Euskadiko elikagaien xahuketa kuantifikatzeko diagnostikoa eta “Liburu Zuritik Itun Berdera, Elikagaien Segurtasunaren Kultura Hedatzen” jardunaldiaren ondorioz.

Halaber, edukiak zabaltzeko Eroski Consumer aldizkariarekin sinatutako lankidetzahitzarmenaren esparruan, herritarrei zabaltzeko interesgarritzat jotzen ditugun eta bi hilean behin proposatzen ditugun gaiei dagokienez, 7 gairen berri eman da: Landareproduktuetako elikagaien alertak; zoonosia, osasun publikoaren mehatxua; elikagai jasangarriagoa produzitzea, plastiko gutxiago erabiliz; mikroplastikoak; *Yersinia* eta *Cryptosporidium*.

Bestalde, **Euskal Telebistako “A bocados”** programaren lankidetzari esker, Elikako langile teknikoek programaren ikusleek planteatutako elikagaien segurtasunari buruzko 7 galdera erantzun dituzte, horrek dakarren hedabide-eraginarekin.

Halaber, erreferentziazko webgune desberdinetan gure materialak 15 aldiz aipatu dira.

3. Dimentsio ekonomikoa

a. Balioa handitzea

ELIKAn konpromiso sendoa dugu egiten ditugun jardueren eta zerbitzuen balioa handitzeko, eta, ondorioz, ematen dizkiguten baliabideak interes-taldeetara eta, bereziki, gizartera itzultzeko.

Gure lana gardentasun osoz egiten saiatzen gara eta Fundazioan ikuskatutako datu ekonomiko guztiak publiko egiten ditugu. Gainera, laneko baliabideak kudeatzeko eraginkortasuna bilatuz, ahalik eta onura gehien eskuratzea eta kontrolatzea ahalbidetzen duten tresnak erabiltzen ditugu.

ELIKAre jarduketa-esparrua osatzeko, Eusko Jaurlaritzako Ogasun Saileko Kontrol Ekonomikoko Bulegoak “gobernu arduratsurako gidan” eta “barne-kontrolaren funtzioa ezartzeko eta garatzeko eskuliburuan” ezarritako baldintzak daude.

Aurreko urteetan lortutako informazio-gardentasuna indartzea azpimarratzen dugu. Gardentasun-ataria dugu eta gure webgunean zuzeneko sarbidea dago. www.elika.eus

b. Eraitzen balantzea eta kontua

Gaur egun ELIKAko kudeatzaile-taldeak jarduera-plan bat aurkeztu du eta Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumeneko Sailak diru-kopuru bat ematen du. 2022an dirulaguntza ofizialetik jaso genuen hasierako aurrekontua 800.000,00 €-koa izan zen, eta 200.000,00 €-koa elikagaien xahuketaren aurkako estrategiari aurre egin ahal izateko. Jasotako guztizko zenbatekoa bien batura da, hau da, 1.000.000,00 €. Halaber, 20.000€ jaso ditugu Berpiztu Aiaraldea proiektutik.

Aurrekontu horri esker Patronatuak onartutako Urteko Kudeaketa Planean aurreikusitako jarduerak egiten dira. Elica Fundazio gardena da; hileko gastuaren jarraipena egiten du hilero, eta ondoren Eusko Jaurlaritzari bidaltzen zaio. Gainera, datu ekonomiko guztiak gure webgunean argitaratzen ditugu eta urtero ikuskaritza independente bat egiten dugu. Ikuskaritzaren txosten osoa gure webgunean argitaratzen da.

Jarraian aurkezten dira 2022an ikuskatutako kontuen balantzea eta iazko urtearekiko alderaketa:

ACTIVO	Notas	31/12/2022	31/12/2021
A) ACTIVO NO CORRIENTE		7.603	10.383
I.- <u>Inmovilizado intangible</u>	5	0	0
Aplicaciones informáticas		0	0
III.- <u>Inmovilizado material</u>	6	0	0
Instalaciones técnicas y otro inmovilizado material		0	0
VII.- <u>Deudores no corrientes</u>	11.1	<u>7.603</u>	<u>10.383</u>
B) ACTIVO CORRIENTE		396.366	525.888
IV.- <u>Deudores comerciales y otras cuentas a cobrar</u>	8	0	<u>45.114</u>
Deudores varios		0	45.114
VIII.- <u>Efectivo y otros activos líquidos equivalentes</u>		<u>396.366</u>	<u>480.774</u>
Tesorería		396.366	480.774
TOTAL ACTIVO		403.969	536.271

PATRIMONIO NETO Y PASIVO	Notas	31/12/2022	31/12/2021
A) PATRIMONIO NETO		282.418	245.025
A-1) Fondos propios	9	282.418	245.025
I.- <u>Dotación fundacional</u>		<u>486.668</u>	<u>486.668</u>
II.- <u>Reservas</u>		<u>6.800</u>	<u>6.800</u>
III.- <u>Excedentes de ejercicios anteriores</u>		<u>(248.443)</u>	<u>(288.617)</u>
IV.- <u>Excedente del ejercicio</u>		<u>37.393</u>	<u>40.174</u>
B) PASIVO NO CORRIENTE		16.510	49.780
II.- <u>Deudas a largo plazo</u>	11.1	<u>16.510</u>	<u>49.780</u>
Otros pasivos financieros		16.510	49.780
C) PASIVO CORRIENTE		105.041	241.466
III.- <u>Deudas a corto plazo</u>	8	<u>34.516</u>	<u>34.368</u>
Deudas con entidades de crédito		1.247	2.277
Otros pasivos financieros		33.269	32.091
IV.- <u>Deudas con entidades del grupo y asociadas a corto plazo</u>	8	0	<u>34.765</u>
VI.- <u>Acreedores comerciales y otras cuentas a pagar</u>	8	<u>70.525</u>	<u>172.333</u>
Proveedores		29.452	133.563
Personal (remuneraciones pendientes de pago)		0	61
Otras deudas con las Administraciones Públicas	10.1	41.073	38.709
TOTAL PATRIMONIO NETO Y PASIVO		403.969	536.271

4. Dimentsio soziala

a. Aditu-taldea

Pertsonak dira ELIKAKo politikaren ardatz Nagusia. Horregatik pertsonen kudeaketarako hainbat ardatz hartzen ditugu kontuan: familia eta lana bateragarri egitea, aukera-berdintasuna, lan-hazkundera sustatzea eta laneko osasuna eta segurtasuna.

2022an Euskaliten **Kudeaketa Aurreratuari Euskal Saria** jaso dugu, **Estrategia sailean**. Ebaluazio-taldeak kudeaketa eredugarria (Role Model) goraiatu du; hots, **Elikaren estrategia definitzeko eta berrikusteko informazioa jasotzeko kudeaketa**. Halaber, azpimarratu du diseinatutako Zainketa Teknologikoko Sistemak ELIKAKo taldeak behar duen ezagutza aditua modu azkar eta eraginkorrean ematen duela, ELIKA elikagaien segurtasunaren arloan erreferente izan dadin.

Gaur egun ELIKAKo pertsona-taldea eremu desberdineko hamar profesional osatzen dute (elikagaien teknologia, biologia, albaitaritza, agronomia-ingeniaritza, enpresen administrazioa eta zuzendaritza eta zuzenbidea). Langile guztiek dute esperientzia handia elikagaien segurtasunean, elikakateko maila guztietan.

Hurrengo taulan Fundazioan lan egiten duten pertsonen buruzko informazio orokorra ikusi daiteke:

ADINA	35-49 urte	5
	50-55 urte	5
GENEROA	Gizonak	3
	Emakumeak	7
IKASKETA-MAILA	Goi-mailako tituludunak	10
KATEGORIA PROFESIONALA	Zuzendariak	1
	Teknikariak	9
	Administrariak	0
ANTZINATASUNA	Zaharrena	21 urte
	Batez bestekoa	14 urte
KONTRATU MOTAK	Mugagabea	% 80
	Mugagabeak ordezkatzeara	% 20
PLANTILLAKO TXANDAKATZEA	Altak	0
	Bajak	0

Gure langileekiko lan- eta giza-konpromiso irmoa dugu. Une oro pertsonen gogobetetzea areagotzea dugu helburu, eta horretarako aurrera eramaten ditugu proiektu berritzaileen dinamizazioa, fundazioko pertsona guztien prestakuntza eta gaitasunak garatzea.

2022an Elikako langileek **69 prestakuntza- eta gaituntza-jarduera** egin dituzte gaitasun teknikoetan eta giza gaitasunetan eta pertsonen artekoetan. Batez bestez **persona bakoitzak 33 prestakuntza-ordu** egin ditu. Jasotako prestakuntzetatik **21 gainontzeko taldearekin sozializatu** egin dira, jardunaldira edo prestakuntzara bertaratutako pertsonaren bitartez.

PRESTAKUNTZA	2020	2021	2022
Prestakuntza jasotzen duten langileen %	100	100	100
Prestakuntza-orduak guztira	405	317	297
Pertsona bakoitzeko prestakuntza-orduak	45	35	33
Prestakuntzaren eraginkortasunari buruzko balorazio globala (100 puntu guztira)	75,8	77,1	75,5

ELIKAKo langileen **lan-baldintzak** urtero finkatzen dira hitzarmen kolektibo propioaren bidez, eta langile guztiei eragiten die. Hitzarmena urtero eguneratzen da automatikoki, aldeetako batek behar bezala salatzen ez badu.

2022an Elikako **langileen gastuetarako** erakundearen aurrekontu osoaren % **62a** erabili da.

LANGILEEN GASTUAK	2020	2021	2022
ELIKAKO langileen gastuak	546.730	583.404	637.856
Gastu totalaren %	% 71	% 59	% 62

Laneko osasun eta segurtasun baldintza bereziak bermatzeko, bereziki laneko arriskuei dagokionez, **Laneko Arriskuen Prebentzio Plana** (PRL) egin dugu, eta horretarako prebentziorako kanpoko zerbitzu baten laguntza jaso dugu. Gainera, osasun-zainketa zerbitzua dugu, eta horri esker pertsona guztiak osasun-azterketa bat egin behar dute urtero.

LANGILEAK ETA LANEKO ARRISKUEN PREBENTZIOA	2020	2021	2022
Laneko arriskuen prebentzioaren arloan (oinarrizko maila) prestakuntza duten langileen %	100	100	100
Osasunaren eta segurtasunaren arloan egindako inbertsioa	1.463,94€	2.049,03€	2.494,52€

Era berean, **etika-kodea** eguneratu dugu. Bertan lan-arloko pertsonen arteko harremanetarako balioak sustatzen dira, informazioa eman eta zabaltzeko eta interes-taldeekin izan beharreko harremanetakoak.

b. Gizartea eta ingurunea

2022an gizartearekiko konpromisoarekin aurrera egin dugu. Gure **erakunde-kulturaren** oinarriak kudeaketa eraginkorra, arduratsua eta gardena dira.

ELIKA, erakunde publikoa den heinean, zerbitzurako bokazioa du. Horren erakusgarri dira inguruneari eta gizarteari onura ekartzen dioten honako **gaitasun giltzarri** hauek:

- Gure erakunde-kultura.
- Jakintza sozializatzea.
- Elkartasuna.
- Eredugarritasuna.
- Ingurunearekiko konpromisoa.

Gizartearekiko dugun konpromisoa haratago eramanda, **jakintza sozializatzen** dugu, barruan eta kanpoan. Gure webgunearen eta sare sozialen bitartez hedatzen dugu, eta, era berean, gaurkotasuneko gaiei buruzko prestakuntzak eta jardunaldiak antolatzen ditugu, eta

prestakuntza-materialak sortzen ditugu elikagaien segurtasunari lotutako hainbat alderdi zabaltzeko, bai profesionalentzat, bai gizartearentzat, oro har.

Gainera, gure webguneko edukiak **Honcode eta WIS** (Interes sanitarioko webgunea) egiaztagiriak lortu dituzte. Egiaztagiri horiek webgunearen edukia egiazkoa eta kalitatezkoa dela ziurtatzen dute. 2022an bi egiaztagiri hauek berritu ditugu.

Erakunde aurreratua gara, eta, hortaz, gure **ingurune soziala** (kokatzen eta elkarren artean erlazionatzen garen eremua) osatzen duten entitateen garapena garrantzitsua da. Hortaz, aktiboki parte hartu nahi dugu gure gaitasunekin bat etorritz lan soziala eraginkorragoa egin dezakegun jardueretan.

Berdintasunarekiko konpromiso irmoa daukagu, eta, horregatik parte hartzen dugu Berdintasunaren aldeko Erakunde Publikoen Sarean eta Arkautiko Nekazaritzako Elikagaien Campuseko Berdintasun Foroan. Bertan, egun jakin batzuen harira (martxoak 8, azaroak 25 eta otsailak 11) berdintasuna sustatzeko ekintzak prestatzen ditugu.

Euskalduntzeari dagokionez, **gure erakundeak % 90eko potentziala du euskararen erabileran**. Euskara erabiltzen duten taldeak edo inguruneak ditugu eta Euskaraldian parte hartu ohi dugu. 2022an euskaraz osorik egin dira prestakuntzen % 40 eta osorik erantzun dira eskaeren % 27a. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzako taldeetan ere parte hartzen dugu, erakunde publikoen hizkuntza-irizpideen ezarpena berrikusteko. Aurten, Euskaraldiaren 3. edizioaren harira, Arigune izan gara.

Datuak babesteko Europako araudi berriari egokitzeko (**Datuak Babesteko Araudi Orokorra**) hobekuntzak egiten jarraitzen dugu horri dagokion uneko araudia betetzeko.

5. Ingurumen-dimentsioa

a. Ingurumenarekiko konpromisoa

ELIKAKo Ingurumen-politikak bi oinarri ditu:

- **Gure jardueren ingurumen-eragina gutxitzea.** Horretarako gure prozesuetarako baliabide naturalen, energia-baliabideen eta lehengaien kontsumoa gutxitu dugu eta hondakin gutxiago produzitu ditugu.
- **Informazio, prestakuntza eta lan-giro egokia eskaintzea,** gure langileak erakundearen ingurumen-helburuak lortzeko prozesuan parte har dezaten.

ELIKAKo jarduerak ez du eragin handirik ingurunean, baina hondakinak sortzen ditugunez ahalik eta gehien murrizten eta ahal den guztietan berrerabiltzeko eta birziklatzeko praktikak aplikatzen saiatzen gara.

“Erosketa berdea” irizpideak ere baditugu, ingurunearekiko arduratsuak diren hornitzaileak eta birziklatutako produktuak lortzeko. Horretarako **eredu** izaten saiatzen gara eta gure hornitzaileei eskatzen diegu kontratazio agirietako baldintzak bete ditzaten. Horrela, guk egiten dugun bezala **ingurumenarekiko konpromisoa** agertzeko eta legeria, langileen eskubideak, giza eskubideak eta haurren eskubideak urratzen ez dituztela bermatzeko.

b. Ingurumen-jarduna

ELIKAKo egoitza Arkautiko Parke Teknologikoan kokatuta dago. Bertan hondakinen gaikako bilketa egiten da, eta, horri esker, kasu hauetan 'ziklo garbi' gomendagarriena betetzen dela bermatzen da.

Baliabideen (ura eta energia, adibidez) kontsumoa kontrolatzen eta arrazionalizatzen dugu. Orain dela urte batzuk berokuntza sistemako galdara aldatu eta biomasako galdara jarri zen. Harrezkerotik Euskadiko zura erabiltzen da bulegoak neguan zehar berotzeko. Ordenagailu pantailak LED motakoak dira orain, eta horrela elektrizitate-kontsumoa murriztea lortu dugu.

Paperaren kontsumoari dagokionez, erabiltzen ditugu orrien gramajea aldatu dugu (80 g izatetik 75 g izatera). Gainera, paperean egindako argitalpen kopurua murriztu dugu (digitalak dira orain), eta baita jardunaldietan edo ikastaroetan banatzen dugun materiala ere. Paperaren kontsumoa murrizteko inprimatze-jardunbide egokiak ere jarraitzen ditugu, eta inprimatzeko ekipa eraginkorra erosi dugu. Horri esker toner-kontsumo txikiagoa lortu dugu.

6. Etorkizuneko erronkak

HELBURU ESTRATEGIKOAK

- Euskadin elikadura-politikak zabaltzeko eta zehazteko elementu erabilgarria eta beharrezkoa izatea.
- Elikagaien segurtasunaren kultura txertatzea eta sektoreari laguntzea nekazaritzako elikagaien sistema jasangarrietarako trantsizioan.
- Euskal gizartea ahalduntzea elikagaien inguruan erabakiak hartzeko.
- Antolaketa-eredu diferentzial aurreratua eta berritzailea sustatzea.

HELBURU EKONOMIKOAK

- Gure produktuen eta zerbitzuen balioa handitzea gizarteari ematen dizkigun baliabideak bueltatzeko.
- Gutxieneko ezinbesteko finantzaketa finkatzea.
- Ingurune sozioekonomiko aldakor batera egokitzeko gaitasuna mantentzea.
- Aurrekontu-ekitaldi bakoitzean cash flow positiboa mantentzea.

HELBURU SOZIALAK

- Elikadurari buruzko informazio-edukiak zabaltzea eta zabaldutako informazioaren kalitatea mantentzea.
- Fundazioko langileak zaintzea jarduketa hauen bidez: lan-hazkundera sustatzea, laneko osasuna eta segurtasuna, aukera berdintasuna eta familia eta lana bateragarri egitea.
- Berdintasunari eta euskararen erabilerari lotutako politikak ezartzen jarraitzea.
- Lortu dugun interes taldeen aintzatespen maila mantentzea.

INGURUMEN HELBURUAK

- Gure jardueren ingurumen-eragina gutxitzea.
- Elektrizitate-, ur- eta paper-kontsumoak gutxitzea.
- Lekualdatzek eragindako isuriak gutxitzea.
- Erosketa berdeko irizpideak erabiltzea eta gure hornitzaileei ingurumen-ardura eskatzea.

